

BAĞIMLI ÖRGÜTLERLE ÖZGÜRLÜK SAVAŞI

Akif EMRE, 11 Ağustos 2015

<https://www.yenisafak.com/yazarlar/akif-emre/bagimli-orgutlerle-ozgurluk-savai-2018609>

Bir zamanlar Ortadoğu Arap-İsrail çatışmasından ibaretti, Türkiye kamuoyu algısı bakımından. Bu çatışmaya yönelik bir uzaklık sanrısı yaşanıyordu; hatta beyaz elitler nezdinde yürütülen dış politika icabı İsrail'le gizli kapaklı dayanışma bile mümkündü bu çatışmada. Daha sonra Filistin-İsrail çatışmasına indirgendi Ortadoğu; yine bize uzak bir çatışma olduğu sanısı hakimdi ama İsrail flörtünü eskisi gibi rahat sürdürmek imkansızlaşıyordu. Kudüs gündeme geldikçe siyasetin konforunu bozan durum ortaya çıkabiliyordu.

İran-Irak savaşı, daha sonra Irak işgali kıyılarımıza vurmaya başlayan bir tedirginlik dalgasına dönüşecekti. Hele sınıra yığılan Kürt mülteciler medyaya düştükçe ezber bozan durumlar ortaya çıkıyordu. Epey bir müddet Kürt meselesi Ortadoğu meselesinde öne çıkmakla kalmadı, bizzat meselenin tarafı olduğunu hatırlamak zorunda kaldı dış politika yapımcılarımız. Şimdilerde hemen her unsuru ile doğrudan taraf olduğumuz bir sorunlar yumağı demek oldu Ortadoğu. Aslında enformatik obezite nedeniyle fark etmediğimiz, unutulmuş, kabullenmek zorunda kaldığımız gerçekle yüz yüze geldik. Türkiye uzun süre burun kıvırdığı, sırtını döndüğü bir coğrafyanın parçası idi ve bu coğrafyanın sorunları ile bir gün yüzleşmek zorunda kalacaktı. Türkiye'yi Batı medeniyeti camiasının bir mensubu yapmakla övünenler gerçeklik ilişkisini travmatik biçimde hatırlamak zorunda kalacaklardı. Evet, Türkiye yine bize uzak medeniyet camiasının tanımlaması ile bir Ortadoğu ülkesi idi aynı zamanda! Enformatik obezite mağduru bir toplum olarak zihinlerimiz gerçeklikten kopuyor ve hakikat algısı alt üst oluyor. Suriye'de yaşananlar, IŞİD'in birden sahneye çıkması, PKK ile yaşanan sürecin geldiği nokta, Suriye'de PYD'nin tercihe mazhar seküler yapı olarak öne çıkması...

Tüm bu aktörlere bakıldığında her birinin taraftarları, haklı olduklarını iddia ediyorlar ve kendilerini hakikat ve özgürlük savaşı veren bağımsız özneler olarak sunuyorlar. Suriye'den Doğu'ya doğru sahadaki unsurları tek tek ele aldığımızda hangisinin ne kadar bağımsız ve ne kadar büyük oyunun parçası olduğu daha iyi ortaya çıkıyor.

Suriye'deki taraflara bakalım: Totaliter tek parti rejimi olarak Baas, belli bir azınlığın çıkarlarını koruyan iktidar olarak yıllardır ayakta. Bölgedeki Amerikan ve Batılı ittifakların kurduğu denkleme karşın Rus ve İran'ın stratejik desteği ile ayakta duruyor olsa da fırsat verildiğinde Batı'ya yelken açmaya hazır. Nitekim Türkiye ile yakınlaşması bunun ilk adımlarıydı. İsrail'e

kafa tutması rejimin meşruiyeti açısından tek tutanağı olsa da gerçekte İsrail'le savaşmaya ne kadar niyetli olup olmadığı meçhuldü.

Arap Baharı esintisiyle ayaklanan muhalifler, iki önemli hususu dikkate almadılar. Birincisi Baas rejiminin karakteri ki, böylesi bir isyana nasıl cevap vereceğinin tecrübesi de hafızalarda duruyordu. 1982 Hama katliamı muhalefeti bastırmakta ne kadar acımasız olacağını gösteren en kanlı ve de canlı tecrübe olmalıydı. İkincisi silahlı bir mücadelenin silahı sağlayanların size sunduğu destek kadar bağımsız olma imkanının olabileceğiydi. Devletlerarası dengelere, stratejik hesaplara güvenerek yola çıkmak aynı zamanda devletlerin daha büyük çıkarları gereği sizi yarı yolda bırakacağı anlamına da gelir.

Suriye'de üçüncü taraf olarak ortaya çıkan seküler Kürt hareketinin radikal dinci, El-kaideci, daha sonra IŞİD karşıtı cephede denge unsuru olarak öne çıkarılması... Tıpkı Suriyeli ılımlı muhaliflerin Amerika tarafından desteklenmesi gibi seküler Kürtlerin de muhalefete karşı destekleniyor olması... Özgül ağırlığından çok bu hareket, stratejik konjonktürel boşluktan dolayı arkalanmaktadır. Bu desteğin PKK gibi Stalinist bir gelenekten gelen seküler etnik temelli örgütünün anti emperyalist, anti batıcı söylemiyle çelişmesinin pratik bir karşılığı yok. Tıpkı İslam düşmanı emperyalizme karşı savaştığını düşünen muhalefetin Batıcı ülkelerin desteğine muhtaç, hatta bizzat Batı'dan her anlamda destek beklentisi içinde olmaları gibi.. Irak'ta ortaya çıkıp Suriye'deki muhalefeti de rehin alan IŞİD, bir anda tüm kötülüklerin adresi gösterilmesine rağmen aslında Batı'nın bölgesel manevralarını meşrulaştırma gerekçesi haline geldi. Askeri olarak oluşturduğu tehditten çok İslam üzerinden yapılacak her tür operasyona, hatta bölge dışı düzenlemelere bile meşruiyet kazandıracak bir algı oluşturmasına ve bu algının medyatik olarak hızla, bilinçli biçimde yaygınlaştırılmasına dayalı stratejilere dikkat kesilmeli. Hem Irak'a hem Suriye'ye, hatta Türkiye'ye uzanan hatta, bölgeyi her türlü bölge-dışı hegemonların operasyonuna hazırlayan işlevinden belki Avrupa'dan kalkıp savaşmaya gelenler bile habersizdir.

Kuzey Irak-Türkiye denkleminde, PKK'nın seçimlerin ardından yeniden hareketlenmesi ve buna karşın gerek iktidarın gerekse muhalefetin en azından söylem düzeyinde tutumları ciddi bir analize muhtaç. Mesela, PKK üzerinden Kürt halkının özgürlük mücadelesi verdiğini savunan anti emperyalist beyaz Türk/Kürt blok Amerika'nın en küçük destek işaretini sevinçle karşılamaktadır. Ya da Türkiye'ye karşı özgürlük savaşı verenlerin Amerika'nın taraf olmasını talep etmesi, bu ülkenin Türkiye'ye baskı yapmasında hiç sakınca görmemesi hiç de şaşırtıcı bir durum değil. Şaşırtıcı olmadığı gibi hiç de ilk kez yaşanan bir durum değil. Benzer durum Amerikan desteği ile de facto bağımsız hale gelen Kuzey Irak'ta yaşanıyor.

Kürdistan yönetimi Amerika'nın başka bir hesabına uygun gelen başka bir Kürt grupla karşı karşıya gelmek durumunda olmanın çelişkisini yaşıyor.

Örgütler düzeyinde durum bu iken devletlerin konumu farklı mı? Mesela bir zamanlar Ortadoğu'da kendisinden habersiz yaprak kıpırdamayacağını söyleyen Türkiye'yi idare edenler bu gelişmeleri ne kadar yönlendirebiliyor ya da planladıklarının ne kadarını pratiğe geçirebilmiş durumda. Dünya sistemine kafa tutan İran nükleer anlaşma karşılığında sonuna kadar desteklediği Suriye'nin ne kadar arkasında duracak? Ulus devletlerin çıkar ilişkileri ile söylemleri her zaman mesafelidir. Burada sorun, söylemi esas alan sahadaki aktörlerin kısır hesaplarının bunca kan ve cana mal olması. İkincisi de bölgedeki devletlerin hiçbirinin tam bağımsız bir strateji üretecek kapasitede olmadıkları gibi kendi halklarını da temsil etmiyor olmalarının getirdiği derin çelişki ve bunun sonucunda ortaya çıkan derin stratejik boşluk. İsyân ve özgürlük savaşı adına sahaya çıkanlar, iki adım sonra hangi stratejik hesabın parçası olduklarını düşünmeleri ve büyük oyun kurucularının piyonlarını muhaliflerinden, hatta düşmanlarından seçebileceklerini de unutmamalı. Gerçek anlamda oyun kurucu, bağımsız yapılar çıkarmadan Ortadoğu'nun buranın tarihine, coğrafyasına, değerlerine dayalı bağımsız stratejiler üretmesi zor. Belki şimdilik en fazla sadece dengeleyici aktör olabilir.